

izhaja vsak četrti
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
lražajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natane enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 24. julija 1902.

Tečaj XXXVI.

Stari volilni red ostane.

V petek, dne 22. julija, se je začela de-
želna zbornica štajerska posvetovati o pred-
logu novega volilnega reda. Nemške stranke
so privlekle vse svoje člane v deželni zbor.
Slovenski deželni poslanci so imeli še zadnjo
soboto dne 19. julija v Mariboru posvetovanje,
ali se naj vkljub temu, da so sklenili absti-
nenco, udeležijo torkove seje ali ne. Sklenili
so, kakor pravijo v izjavi, katero priobčujemo
v političnem razgledu dobesedno, da se seje
ne udeležijo. In res se je niso udeležili. Vsled
tega v torek v deželnem zboru ni nihče na-
znanjal in zagovarjal želji, ki jih imajo Slo-
venci glede volilnega reda, kmetске
koristi pa so našle svoje zagovornike samo
v pičem številu nemških katoliških
poslancev.

V svojem listu smo že razpravljali, da
bi bil novi volilni red, ako postane postava,
v korist samo grajščakov, meščanom in tr-
žanom. Ti bi po novem volilnem redu dobili
ravno dovolj novih poslancev, da bi lahko
vladali deželo popolnoma po svojih željah,
kmetje pa bi morali nositi jarem ter plačevati.
Zamolčati pa ne smemo, da je tudi par
dobrih določb v predlogu za novi volilni red,
n. pr., da se volitve naj v prihodnjic vršijo
naravnostno, ne pa še le po volilnih možih;
dobra je tudi določba, čeprav je le majhna
drobtinica, da se ustanovi nova skupina vo-
lilcev, o kateri sme vsak neomadeževan, 24-
letni možki voliti.

Katoliški kmetски poslanci so se v de-
želnem zboru postavili na stališče, da sprej-

mejo vse, kar je dobrega v predlogu, a
odklonijo vse, kar je slabega. Glasovali so
proti temu, da bi še peščica grajščakov
nadalje imela 12 poslancev, a zahtevali so
6 poslancev, pa ne samo za grajščake, am-
pak za vse veleposestnike, ki plačujejo najmanj
400 kron davka, in sicer od te svote vsaj
200 kron direktnega davka. A propali so,
večina je bila za stare predpravitve grajščakov.
Za grajščake so glasovali tudi
očetje in patroni »Štajerca« go-
spodje Ornik, Lenko, Stallner. Ko
bodo prišli iz Gradca pa bodo ti gospodje
zopet s sladkimi obrazi hodili po okolica-
h ter vzdihovali: Ljubi kmet! V Gradcu pa se
objemajo z grajščaki!

Meščanske nemške stranke so nadalje
predlagale, da bi mesto Gradec volilo po
novem volilnem redu 2 poslanca več kot
doslej, torej 6 poslancev. Katoliški nemški
poslanci pa so rekli: Dobro, a tudi poslancev
za kmetске občine mora potem več biti. A
o tem drugi poslanci niso hoteli nič vedeti.
Tudi zgoraj omenjeni trojčki Ornik, Lenko
in Stallner so bili proti temu, da
bi kmetje dobili več poslancev. Katoliški
nemški poslanci so bili užaljeni, da
se kmetom ni hotelo dati več poslancev, za
to niso hoteli tudi pri povišanju poslancev
za mesto Gradec glasovati, odšli so iz dvo-
rane in deželna zbornica je postala — ne-
sklepčana. Predno pa so zapustili dvorano,
izjavili so še, da hočejo zopet biti navzoči,
ko se bo šlo za direktno, naravnostno voli-
tev in za splošno skupino, samo pri glasova-
vanju za mesta nočejo biti zraven. Toda

liberalno-nacionalni večini ni za te ljudstvo
prijazne določbe, ampak samo za več man-
datov, in za to so izrekli, da pustijo volilni
red pri starem, ako se jim ne da, kar hočejo.
Katoliški nemški poslanci pa se jim niso
hotelu udati in potemtakem ostane v
veljavi stari volilni red.

Politična zborovanja.

Sv. Križ tik Slatine. V soboto
19. t. m. zvečer je pri nas lilo, kakor bi iz
skafe vlival. V dolinah je nastala povenjenj,
da še take nihče ne pomni, in je zlasti po
novih vinogradih na tisoče kron napravila
škoda. Tudi v nedeljo še je deževalo do dveh
popoldne. Ko je opoldne prišel državni po-
slanec dr. Ploj k Sv. Križu in še videl po-
vodenj, mislil je, da na shod niti deset mož
ne bo. Ali ko vstopi ob treh v gostilno g.
Fr. Ogrizka, bila je natlačeno polna. Zbranih
je bilo blizu 200 volilcev iz svetokriske in
rogaške nadžupnije, pa tudi od Sv. Florjana
in iz Kostivnice.

Ko predsednik vse prisrčno pozdravi,
da besedo dr. Ploju; od vseh strani mu
zaorijo krepki živio-klici. Najprej gospod po-
slanec izrazi svoje obžalovanje radi škode,
povzročene po vodi, ter naroči županom, naj
tako vložijo na c. kr. okr. glavarstvo prošnje
za nujno državno podporo; on bode vse po-
trebno storil, da bodo prošnje kmalu in
ugodno rešene. Nato je v jedernatih besedah
razložil, kaj so slovenski poslanci v poldrugem
letu storili v državnem zboru zlasti v korist
kmeta.

Listek.

Na cerkvenem shodu.

Prevel Ivan Vuk.

Pijančevanje, oh ta grda pregreha, ko-
liko neprijetnosti je že povzročila. Le pogledjmo
človeka, ki se je tako daleč spozabil, da je
pil več ko mu je trebalo, kako gre, godrnja,
preklinja itd. Drugo jutro pa vstane s pusto
glavo in še bolj pusto možnjo.

Da pa bo cenjeni bralec sprevidel, kake
neumnosti počinja človek, ako je pijan, mu
hočem tukaj v pouk in svarilo narisati pi-
janca.

Bil je cerkveni shod. Pri »stari pošti«
so pili, vriskali in plesali, da je bilo kaj. Tudi
Zolničev hlapec Tonč je bil tam in ura v
zvoniku je ravno odbila tri, ko se je napotil
domov. Pri »stari pošti« še sicer plešejo, ali
naš Tonč ima dovolj, ker Neblašnikov hlapec
Miha še ga je nekoliko natolkel — radi Ju-
žanove Kate sta se sprla — potem se mu
pa ni več dopadlo na shodu. Sedaj se pa
vrača domov z glavo polno vinskega duha;
in ta duh ga je zmiraj zapeljal: »Glej,
Tonč, mu je šepetal, »idi nekoliko na stran,
pa boš ravno na sredi ceste ... Bumst,
zaletel se je Tonč res v ograjo ter padel, da
so kar zaškrpale kosti.

Ko se je zopet spravil po koncu, začel
si je dobrovoljno žvižgati in plesati — ne-
kako dopadlo se mu je, in na vso grlo se
je smejal, dasiravno ni vedel zakaj. Potem
pa se je začel meniti: »Glej, to vražje lum-
panje me je zopet pripravilo ob lep denar;
— prijetno je pa vendarle bilo! ... Koliko
pa sem zapil? ... To se pa ne bo tako lahko
seštel. Predpolnočje je bilo ravno šest litrov;
nato sem pa z Južanovo Kato izpil 2 litra
toplega.« In zopet je posegel zapeljivi vinski
duh vmes, ter šepetal: »Ti Tonč, pa lepa je
ta Katka, kaj ne!?« In naš junak je zado-
voljno zavriskal in zakrožil:

Ko bi lepa ne bila,
Bi ne hodil za njo;
Bi ji »figo« pokazal,
In bežal pred njo.

»Kje pa sem ostal z mojim računom«,
začel je zopet, »a, a, tam, ko sva ga s Kato
dva litra toplega spila. — Mh, potem sem
naročil zopet jeden liter, pa tega sem skoraj
več na glavo Neblašnikovega Miheta razlil,
kakor pa sam izpil. No, po tej bitki, dobil
sem pa strašno žejo, ter sem kar jeden liter
sam izpil. Potem zopet jednega s Kato in
jednega ko sem odšel ... Teremtete! Koliko
pa je tega skupaj? ... Ravno ducat — o ti
preklicana reč ti, tega pa že skoraj ne mo-

rem verjeti; to je moral nekdo z menoj biti
in piti.«

Na vse zadnje je postal naš Tonč za-
span; začel se je hudo opotekati, oči so mu
lezele skupaj, noge so pa bile že itak od plesa
utrjene. Fant je mermal cesto na dolgo in
široko in vinski duh je zopet zašepetal: »Glej,
Tonč, ti prideš v jarek, nekoliko bolj na
levo se drži, tam je sredina ... Bumst!
padel je Tonč v resnici na kup kamenja ...
ti hudobni vinski duh ti!

Slabo je bilo spati na kamenju; od za-
četka si je mislil, da je doma v postelji, ali
trdo kamenje ga je začelo tiščati, dokler ni
zapazil v veliko začudenje, da je na cesti.
In zopet je kolovratil dalje; — he, Tonč,
kje pa si pustil klobuk!? ... Pa kaj se briga
fant za klobuk, niti ne ve, da ga je imel
kedaj; še niti ne ve, da ima glavo, to bučo
med ramama, ki tako svojevoljno sili k
tlom ... »Spati, spati!« To je sedaj njegova
jedina želja in zdrav kmetски fant spi rad,
posebno pa še po shodu.

Na vse zadnje je prišel vendar domov
naš Tonč. Pri Zolniku so še spali; v ponde-
deljek po shodu spijo pri Zolniku ljudje dalje,
kakor po navadi; pa Tonču je sedaj to vse-
jedno, spijo ali ne. Svojo posteljo ima v
hlevu; je prav toplo po zimi, po leti pa še
bolj, pa kaj to njemu, ali je toplo ali ne,

Ko je gospod poslanec nehal, zadonelo je gromovito odobravanje. Škoda, da ni bilo »Štajerca« in njegovih botrov zraven; če so res prijatelji kmeta, še oni bi morali »živio« klicati! Zato je z velikim navdušenjem bila vsprejeta na predlog g. I. Bosina resolucija: »Udana zahvala in popolno zaupanje se izreka drž. poslancu, dvornemu svetniku dr. Ploju, ter vsem poslancem, združenim v jugoslovanskem klubu.« Nato je več volilcev izreklo to in ono željo gospodu poslancu, ki je obljubil svojo pomoč.

G. M. Zemljič je potem v izbranih besedah govoril o novem štajerskem volilnem redu, ki kar štrli samih krivic nasproti Slovincem, ki dobe komaj enega poslanca, Nemci pa 11, in vendar je Slovincem ena tretjina v deželi. — Zopet povzame besedo g. I. Bosina, ki pokaže na to in ono krivico Nemcev proti Slovincem, na kar je z nepopisno navdušenostjo bila sprejeta sicer kratka, a na cente težka resolucija: »Najodločnejše se protestira proti novemu deželni redu, ki je nad vse krivičen kmetom, zlasti Slovincem; istotako proti temu, da bi dežela kupila šulvereinsko šolo slatinsko, ker s tem se zgodi slov. ljudstvu trojna krivica. Proč od Gradca!« — Z iskrenim »živio«-klici na papeža in cesarja se je slednjič sklenilo zborovanje.

Isti dan je zborovalo tudi katoliško politično društvo za Gornjegrajski okraj. Otvoril je zborovanje društveni predsednik g. Rainer-Matek ter oddal besedo g. A. P. Korošcu iz Maribora. Govoril je o predlogu novega volilnega reda v deželni zboru štajerskem ter omenjal krivice, ki bi se z novim redom storile kmečkemu stanu. Le za grajščake, meščane in trgovce je poskrbljeno v predlogu. Naši poslanci se ne udeležujejo deželnozbornih sej. Naše geslo je sedaj: Proč od Gradca! Žal, da se za uresničenje tega gesla vse premalo zgodi. Kmalu bodo nove volitve za deželni zbor. Od kandidatov se mora zahtevati, da ne bodo za program proglašali le kratkih besed: Vse za vero, dom, cesarja! ampak da program, ki mora biti v teh besedah zadržan, natančno razvijejo. Ni dovolj klicati: vse za vero, zraven pa smešiti cerkev, zmerjati duhovščino in se norčevati iz katoliškega prepričanja volilcev. V besedah: vse za dom! mora biti zadržan tudi gospodarski program v polnem obsegu. Pritoževal se je ob tej priliki, da so nekateri denarni zavodi le molzne krave nekaterikov. Potem je govoril natančneje o šolskem vprašanju in h koncu navduševal kmete za stanovsko izobrazbo. Zborovalci so večkrat med govo-

rom odobraval govornikove besede in mu ob koncu zaklicali v zahvalo trikratni gromoviti: živio!

Kmeti mladenič Zavolovšek iz Okonine je govoril jako spretno o kmetiskem vprašanju ter je žel živio pohvalo za svoje besede. Sprejeli so se naslednji sklepi:

1. Na političnem shodu v Šmartnu pri Gornjem gradu zbrani volilci ugovarjajo predlogu volilnega reda za deželni zbor, ki hoče vso politično moč v deželi položiti v roke meščanov, tržanov in grajščakov.

2. Na političnem shodu v Šmartnu pri Gornjem gradu zbrani volilci prosijo svoje poslance, da vedno zagovarjajo kmetiske koristi, da se upirajo vsakemu obteženju kmetiskega stanu z novimi bremenmi ter da se v to svrhu pogajajo s kmetiskimi poslanci drugih narodov.

3. Na političnem shodu v Šmartnu pri Gornjem gradu zbrani volilci se izrekajo za splošno, enako in naravnostno volilno pravico za deželni in državni zbor.

4. Na političnem shodu v Šmartnu pri Gornjem gradu zbrani volilci želijo, da se pri obiskovanju ljudskih šol ozira na razmere kmeta in kraja, v katerem prebivajo kmetje.

Deželni zbor štajerski.

Dežel. poslanca Morica Stallnerja iz Vojnika bi rado imelo okrajno sodišče v Celju, ker je pred njim tožen, a nemški tovariši ga niso hoteli izročiti. Zdaj bo Moric mirno spal!

Za razne vodovode, seveda med Nemci, se je dovolilo 273.000 K. Lep denar!

Železnica Celje-Velenje je imela preteklo leto dobička 109.072 K 34 vin. Toda višji dohodki so bili le slučajni. Za letos pa zopet ni izključen primankljaj. Železnica Radgona-Ljutomer je imela primankljaja 137.000 K. Najslabše pa se godi železnici Konjice-Poljčane. Za njene izgube je prispevala južna železnica. Da se dogradi železnica Grobelno-Slatina, ni nobene ovire. Zgradba železnica Radgona-Ptuj se priporoča, vendar ni upati, da bi se kmalu zgradba pričela.

Nemškemu teatru v Gradcu se dovoli 25.000 K podpore. To je velikanski škandal! Za nemško gozdarsko šolo v Bruku se dovoli 10.000 K.

Vuzenica je prosila za okrožnega zdravnika in si ga tudi lahko nastavi, ako se spolnijo potrebne postavne določbe.

Za posestnike, ki hočejo popraviti hleve in gnojišča se dovoli

podpora 7500 K. Kmetje, prosite, sicer bodo denar dobili grajščaki in meščani.

Vladni predlog za uravnavo Pesnice od železnične proge do izliva v Dravo se je odstopil kulturnemu odseku.

Prošnja okrajnega zastopa v Gornji Radgoni, naj se nastavi voditelj strelnih postaj v gornjeradgonskem okraju, se je izročila deželni odboru, da še se natančneje prouči.

Sklenilo se je, da si smejo občine postavljati posebne stražnike, da jim stražijo polja, vinograde in gozde. Se je sprejelo. Lenko je glasoval za predlog, da se morajo nastaviti taki stražniki. Mož bi rad naložil še večje stroške občinam!

Kušenica se je pripoznala med one potoke, ki se morajo uravnati.

Deželni zbor je na predlog poslanca-grajščaka grofa Stürgkha zopet dovolil 10.000 kron za pevsko veselico v Gradcu. Enkrat se je že dovolilo 10.000 K. Tedaj se je dalo iz deželne kase skupaj 20.000 K za vsenemško veselico, od katere bodo imeli dobiček samo mesto Gradec in pa nemški nacionalizem. Tudi iz slovenskih žepov se bo vzel ta denar.

Predlagalo se je, naj se hiralnica in bolnišnica v Ptuj razširita in predlog se je tudi sprejel.

Vojniški Stallner bi rad, da se okrajni zastopi odpravijo. Njegov predlog se je izročil občinskemu odseku. Stallnerju ni mnogo na tem, ali se odpravijo okrajni zastopi ali ne, le to bi rad, da se spravijo okrajni šolski sveti pod oblast nemških in nemškutarskih tržanov in meščanov. V tem oziru je treba torej paziti!

Kaj se je zgodilo s spremembo volilnega reda, poročamo v uvodnem članku.

Politični ogled.

Shod štajerskih poslancev. Dne 19. t. m. so se v Mariboru sešli slovenski deželni poslanci ter se posvetovali, ali bi šli dne 22. t. m. v deželni zbor. Ta dan je prišel na dnevni red predlog o spremembi volilnega reda. Sklenili pa so, da ne gredo v Gradec. Njih izjava se glasi: »Zaradi važnosti spremembe deželnega volilnega reda štajerskega, so slovenski deželni poslanci štajerski se posvetovali, če ne bi kazalo vkljub abstinenci udeležiti se obravnav in glasovanja o sedaj predloženih predlogih preuredbe volilnega reda. Ker pa ima ta načrt očitno edino le namen slepariti javnost z obetano spremembo obstoječega krivičnega

saj ga danes tako greje onih dvanajst litrov. In ko Tonč odpre duri... O saperlot!... Začne se mu še bolj vse vrteti. Ve on prav dobro, da njegova postelja stoji tam pri steni, kjer je privezana tista »šeka«, s katero sta si tako dobra. Danes!? o moj ljubi Tonč, danes je vse narobe v hlevu. — Ali je bil morebiti celi hlev na plesu, da še sedaj krog njega vse pleše. In potem pa še ta tema...

»No, šeka... da se mi izogneš... danes potrebujem prostora za dva... šeka, kaj ne da me razumiš?...« — »Mmmuuuhhh!« — »Že prav, že; le lepo tiho bodi, da ne zbudiš drugih... Ona rudeča pa rožlja z verigo kot bi mi hotela reči: »Dobro jutro, Tonč!«... No, šeka, stopi strani, imam nedeljsko obleko... Stoj prijatelj, sedaj se moram držati na desno!... Tu stoji telica!... Kaj?... Sapra teremtette! Kako pa pride ta jerbas sem? — Kam sem pa zopet zablodil!... Aa, pa res, sedaj pa poglej?!... Tu leži »Jodi!«... ne, moj ljubi, k tebi si pa ne upam... Ti si hudoben... veš še, ko si mi hotel treh razparati... — In zdaj... aha!... sedaj pa že imam... Tako, Tonč, sedaj sem v postelji!... Hoho! Sedaj pa začne zopet plesati!... No, no, ti ljuba moja postelja, saj se pozna, sedaj mi ne uideš več... le pojdi lepo sem... oha!... Kaj pa je zopet to; tu

je vse narobe nocoj... Sapra... sapra... Lahko noč!... —

No, sedaj je pa bilo pri kraju s Tončem. Komaj si je slekel en rokav, ko je začel hlev z njim vred plesati; vsi vinski duhovi v glavi in v želodcu 12 litrov se je začelo med seboj bojevati, dokler... no, molčimo!

Ubogi Tonč pa je stokal ter se zvijal in pačil, dokler ga ni vrglo na posteljo... Oho, Tonč, kaj pa je zopet to? Pregloboko si padel, in poslano je tudi slabo, da niti prta ni!... Pa kaj Tonču za vse to! Kdo bi to vedel, kje stoji danes postelja, in Tonč že spi, kot bi ga ubil...

Vinski duhovi so pa začeli zopet delovati: »Heisa! to je bilo veselo; svetli petak potegne iz listnice, ta Tonč, ter ga moli godcem, da mu naj zagodejo valček. In, da dobijo večji pogum, njim napolni kozarce z rumenim vincem. In zagodejo mu valček; on pa pograbi Južanovo Kato... Kar naenkrat pride k njemu Neblašnikov Miha in reče Tonču rahlo na uho, tako da so vsi slišali:

»Ti, Žolničev fantič, sedaj bom jaz plesal s Kato... izpusti jo, ti rečem z dobrim... drugače te pa zmelnem v prah, ti ušivec ti!«

Miha je hotel Tonču dobro; ali Tonč tega ne more trpeti, ako mu kedo dobro želi in zato reče:

»Glej, to je pa lepo od tebe, da z menoj tako lepo ravnaš, ti neumni Miha; le reči, ako želiš kaj od mene, dobiš hitro... Ali sedaj bom jaz plesal s Kato!«...

In Žolničev Tonč je zaplesal z Južanovo Kato.

Sedaj pa skoči kakor mačka Neblašnikov Miha k Tonču, ter ga trdo poboža — za uho!

»O ti moj ljubi Miha, tebi pa že ne bi rad kaj dolžen ostal... tu imaš zato dve!« In Tonč mu je prisolil dve zaušnici. — Ni moglo v glavi Miheta mnogo kaj biti, ker je zazvenelo tako leseno. In ker ni hotel noben drug družemu dolgovati, da Miha Tonču kar tri nazaj. Tonč je dobro občutil, da ta vetrnjak ne zna prav udariti... Pa presneto mora biti močan, ker ga je tako hitro položil na tla; in še na vrat mu je stopil ta Miha... To se je pa Tonču že zamalo zdelo, da bi tak fantalin hodil po njegovem vratu... Napne vse moči, se ga otrese, tega Miheta, in ga neusmiljeno vgrizne v nogo. Ta pa, nebodi len, pograbi metlo, ter ga začne pretepavati, na kar je Tonč postal ves divji, ter pograbi Miheta za lase. »Sedaj si pa v mojih rokah, ti prokleti Miha... Sedaj ti je hočem nekoliko zmehčati, imaš trde ko hrastova skornja...« In Tonč je mikastil ter vlekel za čop, da mu ga je ko-